

CAP A UNA DEFINICIÓ DEL MITE

«Un mite és un relat tradicional que fa referència a l'actuació memorable i exemplar d'uns personatges extraordinaris en un temps llunyà i fabulós».

Carlos García Gual.

1.- Un mite és un relat: En grec, 'mithos' significa 'paraula' o 'història'. Formalment consisteix en una narració compartida per un grup i que es repeteix en determinades ocasions especialment significatives al llarg de l'any (festes, trobades grupals, etc). Com a relat el seu significat sovint és prou ambigu i fa necessària una interpretació o hermenèutica.

2.- Un mite és tradicional: si no és rememorat pel grup, si el col·lectiu deixa de considerar-lo significatiu, el mite decau i s'oblida. És el seu caràcter tradicional, anònim, ancestral, allò que el fa especialment digne de ser rebut (escoltat o interpretat) en silenci. Actualment en la cultura bamama de l'Àfrica (Mali, Burkina), existeixen encara uns músics ambulants, anomenats 'griots' que amb l'ajuda d'un instrument de 21 cordes (la 'kora') narren les tradicions i les genealogies familiars. Quelcom similar degué ser la recitació d'un mite.

3.- ... fa referència a l'actuació memorable: els mites no s'escriuen (a Grècia potser fins el segle VIIè aC) i, per tant, depenien de la memòria a un doble nivell. D'una banda hi havia rapsodes, segurament professionals, que recordaven i interpretaven els mites. Però també hi havia un poble que volia sentir recitar de la manera més fidel possible, perquè això els acostava als seus orígens, a les seves seguretats existencials, etc.

4.- ... i exemplar: en el mite sovint es resumeix l'experiència de la tribu. A través de l'exemple s'aprèn una manera d'actuar i de posar-se en relació amb la natura, amb els altres humans o amb les divinitats. El mite és exemplar en la mesura que ofereix models de resposta a problemes humans. Per això és tan important que cap detall no es perdi, en la mesura que, en cada detall hi poden haver intuïcions significatives.

5.- ... d'uns personatges extraordinaris: el mite no està a l'abast de la gent comuna. Només els éssers superiors (els nobles, la divinitat) estan fets de substància mítica i, per això mateix, resulten dignes de ser admirats.

6.- ... en un temps llunyà: Els mites són 'ante/històrics'; succeeixen en un temps propi, anterior al dels humans. Són fets propis de l'Edat d'Or o dels orígens mateixos de la Ciutat, quan els déus i els homes vivien junts. Per això el romàntic K.O Müller (1797-1840) deia que el mite és la religió en la seva infància.

8.- ... i fabulós: Els mites impliquen una certa 'innocència', una mirada senzilla. Aquesta situació fabulosa és, segons Lluís Duch, l'estadi anterior a la caiguda en el pecat de pensar. El mite tot pot ser possible (la barreja dels humans i les divinitats, dels morts i dels vius, els animals que parlen...). La natura en el mite no té lleis, ni imagina límits.

Per això és tan difícil entendre avui els mites: vivim en el què Hölderlin i Novalis anomenen la 'Nit dels Déus? [Götternacht] i alguns filòsofs, com Nietzsche, esperen que alguna divinitat – potser Dionís? – torni per a redimir-nos.